

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-306 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopis se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18. Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak teden v štiri enega stolpca:
trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, smrtne 70 lir
NAROCNINA
Cena A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600
lir; Cena B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU na ime: «Založništvo Primorski dnevnik»; Trst 11-5374. — Tekoči račun za Jugoslavijo na ime: «Primorski dnevnik»; uprava: Ljubljana 6-90601-19
Poštna plačana v gotovini
Sp-dizion in abbon. postale Štev. 801

TRST torek, 20. januarja 1948

Prvi kongresi SIAU za okraje Nabrežina, Opčine, Dolina in Milje

OF V OKVIRU SIAU JE NAŠE EDINO OROŽJE

v borbi proti vsem naklepom imperialistov in njihovih domačih podreptnikov

Po ustanovnem kongresu Slovensko-italijanske antifašistične unije za Tržaško ozemlje in po ustanovnih kongresih SIAU za mesto Trst in okolico v Trstu ter ustanovnem kongresu SIAU za Istrsko okrajno v Kopru, so okrajne organizacije SIAU za okraje Nabrežina, Opčine, Dolina in Milje v nedeljo imale prve okrajne kongrese SIAU. Tako v Boljuncu, kjer se je vršil kongres za okraj Dolina, kakor v Nabrežini, na Opčinah in v Miljah so bile kongresne dvorane okra-

Angloameriški vojaški upravi v Nabrežini

Delegati iz vseh vasi nabrežinske in zgoniške občine, zbrani na I. kongresu za izvolitev okrajnega odbora SIAU v Nabrežini, v imenu 3500 članov te organizacije odločno zahtevamo sledeče:

1. Uvedbo dvojezičnosti pri vseh javnih ustanovah (izletnici, pošti, občinski uradih itd.).
2. Zahtevamo, da se fašistični zakon o poitalijančenju slovenskih priimkov in vsi dekreti, ki so bili izdani na njegovem temelju, razveljavijo.
3. Zahtevamo, da dobijo tudi naše vasi, katerih imena je fašizem poitalijančil, zopet svoja slovenska imena.
4. Zahtevamo primerne prostore za naše organizacije in kulturne krožke.
5. Zahtevamo soudeležbo antifašističnih borcev v občinskem svetu in javni upravi ter odstranitev iz službe onih, ki so služili fašizmu in nacizmu.
6. Protestiramo proti zavlačevanju imenovanja guvernerja za Tržaško ozemlje.

Smrt fašizmu — Svoboda narodov!
I. KONGRES SIAU ZA OKRAJ NABREŽINA.

V NABREŽINI

Tako po otvoritvi kongresa v prostorni dvorani v Nabrežini so pozdravili kongresiste zastopniki ljudskih organizacij. Tov. Gombac kot zastopnik mestnega SIAU Trsta. Tov. Lovrih je prinesel pozdrave komunistične partije in poudaril, da je naše geslo: Na svojih tleh nočemo tujeja gospodarja! Z letu vero, ki je zastopala ASIZZ in tov. Ludvikom od mladine je imel pozdravni govor št. tov. Ado Slavec v imenu partizanov, ki so se vedno pripravljali jurisati za naša čila, ki je: *kruh, delo in demokracija.*

ovornikov. O novi «slovenski» stranki je tov. Ado rekel, da ima tudi v Nabrežini nekaj odborov in opasal nekatere ljudi, ki so v tej delavski zvezi in so se odlikovali za časa narodno-osvobodilne borbe s svojim skrivnostom ali favoriziranim nacifazizmom. Omenil je tudi, da bi bila potrebna epuracija za sčanje «demokratsko» postavljene občinske svete, ker sede v njih kolaboracionisti.

Tov. Just Pegan iz Saleza je poudaril, da so v njegovi vasi vsi vpisani v SIAU in da bodo aktivno sodelovali z novim odborom, ki bo izšel iz današnjega kongresa. Tudi ostali govorniki so razpravljali o podobnih problemih in se poleg drugega dotaknili dvojezičnosti, ki se sedaj v praksi ne izvaja.

Nato so enoglasno izvolili predložene kandidate za okrajni svet (47) in za okrajni izvršni odbor (17), v katerega so bili po večini izvoljeni stari člani in so jim tako delegati izrekli polno zaupanje. Ob zaključku so kongresisti poslali pozdrav glavnemu odboru SIAU v Trstu in posebno resolucijo Vojaški upravi v Nabrežini.

NA OPČINAH

V delovno predsedstvo, so bili izvoljeni tovarši: Malalan Riko, Guštin Jovan in Padovan. Po kratkem govoru tov. Malahana, ki je označil delo in nalogo kongresa, so govorili številni zastopniki. Prvi je v imenu mestnega odbora SIAU spregovoril tov. Hreščak. Omenil je, da bodo na kongresu izvolili okrajne svete, ki pa novi okrajni izvršni odbor; obenem pa je zahteval bodice smernice SIAU. V imenu KP je pozdravil udeležence kongresa tov. Kržman Rudi. V imenu okrajnega odbora ES št. tov. Hreščak, v imenu AFZ tov. Katra. Medtem pa je prišla v dvorano burno pozdravljena pionirska delegacija s Prskega, ki je prinesla pozdrave kongresu. Končno je v imenu mladine še pozdravila kongres tov. Milka. Sledila je volitev komisije za pregled mandatov in volitve volivne komisije.

zdrženih OF. Tov. Hreščak je opozoril na preešte sindikalno vprašanje posebno na Opčinah, kjer je veliko število članov kmečke stroke. Člani te stroke so na pol proletarščki, ki si z kmečkim delom le za nekaj mesecev služijo kruha. Zato bi jih bilo treba zaposliti z raznimi pomožnimi deli v domači vasi. V tem je prišla v dvorano delegacija naših hrabrih partizanov, ki so jo vsi prisotni burno pozdravili. Tov. Božič Slanko je poudaril, da je danes nujno, da se vsi Slovenci in okrajni aktivisti v italijanskim demokratskim množicami v SIAU, ker le tako združeni bomo dosegli svoje pravice. Zato je toliko bolj vredno obsojanja razbijanje enotnosti Slovencev. V tem so udeleženci sprejeli predlog in sklenili opozoriti pozdravi; pismu glavnemu odboru jugoslovanske Ljudske

fronte in italijanske ljudske fronte. Sledilo so še razni govorniki, ki so se dotaknili vprašanja žena, socialnega skrbstva, zadrug in mladine, kakor je tov. Mužina Just še enkrat omenil podlo delovanje dotrajnih izdajalcev, ki skušajo z raznimi letaki omajati enotnost Slovencev.

Po diskusiji so bili sprejeti sklepi, da se vse demokratske organizacije še tesneje združijo v SIAU in da se ustvarijo novi kadri aktivistov za odločno borbo proti domačim izdajalcem. Kongres zahteva, da se jim prej imenuje guverner tu demokratsko javno življenje na Tržaškem ozemlju. Sledilo so volitve v okrajni svet SIAU. Za predsednika sveta je bil izvoljen tovarš Malalan Riko, za tajnika pa tovarš Božina Franc. Nato je bila sprejeta zaključna resolucija.

V MILJAH

V Miljah se je kongres vršil v italijanskim in slovenskim. Vodil ga je tov. Gasperini. Po pozdravih govornih Zveze priemerkih partizanov, Zveze antifašistične mladine, organizacije pol preganjancev, ASIZZ, Enotnih sindikatov je govoril predsednik izvršilnega odbora SIAU za Trst in član izvršilnega odbora SIAU za Tržaško ozemlje tov. prof. Ferlan, ki so ga kongresisti burno pozdravili. Sledilo je politično poročilo dosedanjega tajnika okrajnega odbora SIAU za okraj Milje, Orisal je za razne politične položaje v svetu in prejel nato na politične razmere na Trstu, kjer se je zadržal na delu biopedske politike italijanskih fašističnih strank, ki jo izvajajo ob podpori anglo-ameriške vojaške uprave. Poročilo je zaključil: «Naš okraj, ki šteje 7000 članov SIAU, je rojstni kraj Taboga, Fraušana, Kolarica in drugih številnih herojev, mora nadaljevati po poti, ki je zaznamovana s tolikimi žrtvami naših najboljših tovaršev!»

čev, pionirjev iz Milj in Cerej. Nato je tov. Grahanja govoril o potrebi resnične enakosti med narodi, da jih o zgradnji kadrov in o nekaterih napakah, ki so se do sedaj pokazale. Poudaril je, da predvsem trša tesno povezanost, katero prša SIAU najbolj goji, to je borbeno povezanost med delavci in kmeti v milješkem okraju. Tov. Hrvatini je govoril o nekaterih preceh vprašanjih milješkega okraja in poudaril, da je treba predvsem postaviti vodovod, dalje je opozoril, da se šoleka postopja v strahnem stanju. Posebej pa je poudaril, da slovenski kmetje pri Sv. Barbari že 56 let čakajo ustanovitve slovenske šole. Dejal je: «Mi zahtevamo zelo malo: le osnovno šolo, ne univerzo pri Sv. Barbari, zato smo toliko bolj upravičeni in prepričani, da jo bomo ob podpori naše organizacije tudi dobili!»

Nato je govorila tovaršica Albert Milka in rekla, med ogromnim navdušenjem slovenskih in italijanskih bratov, da mora biti Slovenci in Italijani postati resnično meso in kri in da ne sme ostati le parola; novo raz-

Trst in Madžarska

BUDIMPEŠTA, 19. — V soboto je ministarski podpredsednik Rakosi sprejel delegate, ki so se bili udeležili kongresa balkanske mladine, in je poudaril, da udeležba ljudske demokracije v posameznih državah omogoča vedno širše sodelovanje med podanavskimi in balkanskimi narodi. Razvija se zdravo sodelovanje med Madžarsko in Romunijo ter med Madžarsko in drugimi podanavskimi in balkanskimi državami, je dalje dejal Rakosi. Naše sodelovanje je nova obramba proti imperialističnim pokusom in brani balkanske narode pred vojno.

Poudaril je nato važnost trgovinskih odnosov med Madžarsko in Trstom, ker je Trst najbližje pomorsko pristanišče za Madžarsko. Pripomnil je, da bi se ti odnosi bolje razvili, če bi bila v Trstu demokratična vlada.

Prvi tovor žita iz ZSSR prispel v Bolgarijo

SOFIJA, 19. — V Burgas je prispel sovjetski tovor 1120 ton žita, ki ga je Sovjetska zveza poslala Bolgariji v okviru dogovora za izročitev 75.000 tona. Prihodnje dni bo štalo prispeli dve sovjetski tadjji z 9700 tonami žita.

Vioga Turčije pri načrtih ZDA

Washingtonski listi pišejo, da se je predsednik turške republike Ismet Inöni nekaj ur razgovarjal z ameriškim poslanikom. V komentarjih pišejo listi, da je vioga Turčije v načrtih ZDA vedno večje važnosti sprico razočaranja z grškimi monarhisti. Poudarjajo, da predstavlja Turčija bolj varno politično investicijo, ker se je izkazalo, da je bilo zgrešeno razočaranje na Grčijo kljub velikim investicijam in vojaški in politični podpori.

Na povečano turško napadalnost kaže izjava jugoslovanskega poslanika Simiću, ki ga je pred odhodom v Jugoslavijo turški zunanji minister opozoril, da bi priznanje Maršalove vlade lahko imelo zelo resne posledice.

Nadaljujejo se trg. razgovori med FLRJ in Anglijo

LONDON, 19. — Danes popoldne so se v Londonu zopet začela angleško-jugoslovanska trgovinska pogajanja. Namestnik jugoslovanskega ministra za industrijo Kopčok je v petek prispel iz Beograda in bo se posebno vodil pogajanja.

„Modri načrt“ v Franciji zopet v ospredju

PARIZ, 19. — Listi so se začeli zopet baviti s tako imevanim «modrim načrtom», ki so bile v njem vpletene osebnosti degolističnega gibanja. Ze več časa so se namreč po vsi Franciji ponavljali teroristični atentati, ne da bi bil kdo kaznovan, vlada je degolističnega gibanja, ki ga v veliki meri dejavno podpirajo, samo legalna krinka zarote proti republikli.

OBSODBA PARTIZANOV

OD BOWMANA DO GAITHERJA

ali VU na črti neofašistov obsodila: Štublija na 50.000 lir, ostale pa na 20.000 lir denarne kazni

Fašiste in neofašiste so vedno bodle v oči partizanske uniforme, saj so jih vedno spominjale na poraz. Zato se tudi ni nihče čudil temu njihovemu sovraštvu. Zato so metali lani na predeveer in na sam dan prvega maja na antifašiste in partizane bombe. Tem neofašistom pa se tedaj niso mogli javno pridruži nekateri enoindivisi listi, ki pa so hoteli tudi oni prispevati svoj delež pri obrekovanju antifašistov in partizanov. Tudi te demokrate je strahno peklo, ko so morali gledati partizane, kako so ponosno korakali po tržaških ulicah. V podkrepitve tega naj naredimo le besede glavnega urednika «Giornale di Trieste» G. Manzutta na tiskovni konferenci polk. Bowmana dne 3. maja 1947.

BOWMAN PRED ENIM LETOM

G. Manzutto je uporabljal ali smatra ZVU, da so dovoljene manifestacije, katerih se udeležujejo oddelki v uniformah in vojaško postrojenci, ki ne pripadajo zaveznikim silam, koristne za ohranitev miru na tem področju. Polk. Bowman je tedaj odgovoril: «Ne smatram za uniforme oblike, opremljene z zvemidi in rutami, katere so nosili ljudje, ki so se udeležili manifestacij in ki menim, da so bili partizani.»

Manzutto: «Naj so partizani ali ne, mislimo, da gre za zelo neprimerno sistem, ki ne more pomiriti duhov.» Bowman: «Sicer pa tudi boys scouts in policija nosijo uniforme.» Manzutto: «Toda to so organizacije, ki jih je ustanovila, ali jih podpira ZVU.» Bowman: «Možno je, da so tudi te osebe nekaj vzpodbujali zavezniki.» Manzutto: «Govor, toda dve leti po koncu vojne, bi lahko smatrali, da ti oddelki niso potrebni...»

Ta razgovor med polk. Bowmanom in urednikom «Giornale di Trieste» ne potrebuje nobenega komentarja. Takrat se je zgodilo polk. Bowmanu nekaj gorastnega, prepovedati nositvo uniform, sedaj pa so pršli zastopniki iste vojaške uprave do prebratstva, da je za zorel čas, da zavamejmo enako stališče, kot so ga tedaj zavzeli stališča, s katerimi so danes na isti črti in ki se jih poslužujejo za dosego svojih ciljev.

Zato so večer obsodili partizane, ki so nosili svoje uniforme.

NAIVNI MISTER DYE

Nato je na kratko spregovoril o obrambo Scala, Peroncinja in Zanolija odvetnik Braun. Dokazal je, da ni bilo nobenega spreveda in da je proglaš 42 stopenj iz uporabe, ker ga ni nihče uporabljal. Končno je odvetnik Baša imel svoj govor za Kralja Alberta ter zahteval zanj oprostitev.

Javni tožilec je dejal, da je Štubelj odgovoren za manifestacijo, ker je vedel, da ne sme nihče priti v uniformah in ker ni nilesar s'oril, da bi to preprečil. Ostali pa so nosili uniforme; sicer pa naj sodišče razsodi o stvari. Pri tem je javni tožilec omenil, da je na primer obtoženec Kralj sam priznal, da je bila njegova uniforma vojaška ter dejal dobesedno: «Prepričan sem, da bi to potrdili tudi pred nastitci, če bi ga bil ujeli, saj bi s tem imel pravico, da ga smatrajo kot vojnega ujetnika.» Vse navzoče občinstvo se je temu odločnemu poznanju nacističnih metod in partizanske borbe — pricrsno zasmeljo.

Na popolnanski razpravi je major Bayliss govoril o položaju posameznih obtoženecov. Po njegovem poznanju ni Štubelj odgovoren za organiziranje manifestacije, temveč je za to, kar ni ubogal policije. Ostali obtoženci pa niso odgovorni za udeležbo na manifestaciji, temveč je za nositvo uniforme. Izjane polkovnika Bowmana na tiskovni konferenci za sodišče ne veljajo, ker je on sam izdal omenjeni ukaz, ki se še vedno v veljavi.

MAJ. BAYLISS RESOLUCIJE NE UGAJAJO

Major Bayliss je še omenil razne protestne resolucije, ki sta mu jih poslali SIAU in ZPP, čes da so hoteli s temi resolucijami vplivati na njegov pravdomski hotel je tudi trdno in demokratičnemu miru. Sklepano pogodbe, da preprečimo, da bi zavojevajci, ki hočejo uničiti našo svobodo in neodvisnost ter bodočnost naših narodov, znova napravili iz Balkana «sod smodnikas».

ZDA silijo Anglijo naj vojaško nastopi v Grčiji

Atene, 19. — Iz Aten poročajo o veliki bitki na področju Naupacija severno od Korintskega zaliva, kjer je 1500 partizanov napadlo monarhistične čete.

Dimitrov o položaju v Grčiji

Ob povratku iz Romunije je Dimitrov pred ogromno množico govoril o pomenu sklenjenih pogodb in obsodil politiko ZDA, ki hočejo povzročiti nered na Balkanu

SOFIJA, 19. — Bolgarska delegacija se je večera vrnila iz Bukarešte v Sofijo. Pričakovala je ogromna množica, ki se je nato zbrala pred poslopjem ministrskega predsedništva. Georgij Dimitrov je imel govor, v katerem je poudaril, da pogodbe, sklenjene z Romunijo, Jugoslavijo in Albanijo niso samo pogodbe med vladam, pač pa med narodi samimi. Podpisali so jih milijoni in milijoni delavcev za dobrot narodov in za boljše bodočnost.

Omenil je nato, da predvideva zednja pogodba priprave za carnsko unijo med Bolgarijo in Romunijo. Poudaril je potrebo vzgajanja ljudstva v duhu ljudske ustajevanja, v duhu bratstva med slovenskimi narodi in vsemi miriljubnimi narodi.

Dalje je govoril o Sovjetski zvezi in državah ljudske demokracije, kjer ni sporov in državljanskih vojn, in je nato nadaljeval: «Poglejte države, ki jih vodijo v imenu Trumanove doktrine in Marshallovega načrta, države, ki so v območju imperializma. Tam se vrstijo stiske, spori, državljanske vojne, gospodarske krize ter vedno večja brezposelnost in revščina. Taka je znamenita zapadna demokracija, ki jo, tolko hvalijo in ki bi nam jo hoteli vsiliti. Nedaleč od tu je meja z našimi južnimi sosedi.

Poglejte posebno Grčijo. Kdo je gospodar države? Ameriška vojska mislja hoče skupno z angleškimi četami a sijo in proti volji grškega ljudstva vsiliti vladjo gojufvo, prodanih agentov, bivših Hitlerjevih zaveznikov med osvobodilno vojno. Ker pa grško ljudstvo ne sprejete takega položaja, pošiljajo tja vojsko, ameriške častnike in mornarico v Sredozemlje. Monarhistični vlad: dajejo milijone dolarjev, da vodi vojno proti grškemu ljudstvu, in nato obtožujejo nas, Bolgare, Jugoslovance in Albance, da se vmešavamo v notranje zadeve Grčije in da smo celo vzrok sedanjega položaja v Grčiji. To postopanje je podobno postopanju takti, ki je po izvršeni tavnih teki in krčaji: «Primita tata!»

Medtem ko imperializem ovira obnovo in urednitve miru med narodi, odpirajo države ljudske demokracije s Sovjetsko zvezo pot trdnemu in demokratičnemu miru. Sklepano pogodbe, da preprečimo, da bi zavojevajci, ki hočejo uničiti našo svobodo in neodvisnost ter bodočnost naših narodov, znova napravili iz Balkana «sod smodnikas».

Novo kontrola nad tujci v ZDA

NEW YORK, 19. — Pravosodni minister Tom Clark je sporočil, da bodo uvedli v ZDA novo kontrolo nad tam živečimi tujci. Vsi tujci in tudi Angleži se bodo morali v določenih presledkih javiti policiji.

Velike zgube Čangajškove vojske

SEVERNI SENS, 19. — Ameriški konzul v Mukdenu je nujno odpotoval v Washington, da poroča o porazu kuomintangove vojske v bitki za Mandžurijo. Hkrati so tudi kónalji priprave za evakuacijo 7 tisoč oseb, članov družin državnih uradnikov. V Mandžuriji je demokratska vojska zavzela Poita-ho južnozahodno od Shanhaikvana, ki je edini prehod od severne Kitajske v Mandžurijo, kjer kitajski zid pride do morja. Pa tudi v osrednji Kitajski je položaj za Čangajška kritičen. Demokratska vojska je namreč tam na dolžini več sto km prekorčala reko Jang-Tse.

SFORZOVE IZJAVE in oporišča ZDA v Sredozemlju

Kongres socialistične stranke Italije - Stavka v Brescii

RIM, 19. — Zaradi velikega diplomatskega pritiska ZDA je zunanji minister Sforza večeraj sporočil, da bo Italija zahtevala, naj pridejo njene bivše kolonije pod britansko ali ameriško upravo, dokler ne bo njihova usoda dokončno določena. Kot tretjo, očitveno nezadovoljno alternativo, je Sforza navedel upravo Združenih narodov. Politčni opazovalci v Rimu poročajo, da Sforzova izjava svopada z odločitvijo ZDA, da ustanovijo vojaško bazo v Melhah pri Tripolisu v bivši italijanski severni Afriki. Ustanovitve te baze so ravenvedali samo nekaj dni pred izjavo Sforza.

Novo kontrola nad tujci v ZDA

NEW YORK, 19. — Pravosodni minister Tom Clark je sporočil, da bodo uvedli v ZDA novo kontrolo nad tam živečimi tujci. Vsi tujci in tudi Angleži se bodo morali v določeni presledkih javiti policiji.

